

Περιορισμός των δασικών πυρκαγιών στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής

ΣΥΝΟΠΤΙΚΉ

Περιορισμός των δασικών πυρκαγιών στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής (Συνοπτική έκθεση)

Η πλήρης έκθεση στα αγγλικά διατίθεται εδώ:

OECD (2023), *Taming Wildfires in the Context of Climate Change*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/dd00c367-en>.

Οι δασικές πυρκαγιές αυξάνονται από πλευράς συχνότητας, σοβαρότητας και διάρκειας σε πολλές περιοχές του κόσμου. Επίσης αυξάνονται οι ακραίες δασικές πυρκαγιές, δηλαδή όσες είναι ιδιαίτερα σοβαρές ως προς την έκταση, τη διάρκεια, την ένταση και τις συνέπειές τους. Στην Αυστραλία η μέση συχνότητα των δασικών πυρκαγιών έχει αυξηθεί από το 1980. Στα δάση των δυτικών Ηνωμένων Πολιτειών η σοβαρότητα των πυρκαγιών, δηλαδή ο βαθμός στον οποίο επηρεάζουν αρνητικά και βλάπτουν το οικοσύστημα, έχει οκταπλασιαστεί μεταξύ 1985 και 2017. Η εποχή κινδύνου των δασικών πυρκαγιών στη διάρκεια του έτους είναι παγκοσμίως μεγαλύτερη κατά 27% από το 1979.

Η κλιματική αλλαγή επιτείνει τον κίνδυνο ακραίων δασικών πυρκαγιών. Οι υψηλότερες θερμοκρασίες, η ξηρότητα του τοπίου, τα μεταβαλλόμενα χαρακτηριστικά των βροχοπτώσεων, των ανέμων και των κεραυνών αυξάνουν τον κίνδυνο. Η κλιματική αλλαγή εκτιμάται ότι έχει διπλασιάσει τις συνολικές δασικές εκτάσεις που κάηκαν στις δυτικές Ηνωμένες Πολιτείες μεταξύ 1984 και 2015. Σύμφωνα επίσης με εκτιμήσεις αύξησε κατά τουλάχιστον 30% τις πιθανότητες για τις ακραίες μετεωρολογικές συνθήκες που συνέβαλαν στις δασικές πυρκαγιές την περίοδο 2019-2020 στην Αυστραλία. Επιπλέον, οι εκπομπές από τις ακραίες δασικές πυρκαγιές συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή, η οποία στη συνέχεια επιτείνει περαιτέρω τη συχνότητα, έκταση και σοβαρότητα των δασικών πυρκαγιών, δημιουργώντας έτσι έναν ανατροφοδοτούμενο κύκλο μεταξύ κλιματικής αλλαγής και ακραίων δασικών πυρκαγιών.

Οι μη βιώσιμες πρακτικές χρήσης γης και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος έχουν επηρεάσει την ανθεκτικότητα των φυσικών οικοσυστημάτων έναντι των πυρκαγιών. Η αποψίλωση των δασών και η αποστράγγιση των τυρφώνων επιδεινώνουν τις συνθήκες ξηρασίας και αυξάνουν την ευφλεκτότητα του τοπίου, αποτελώντας έτσι παράγοντες που συμβάλλουν στις ακραίες δασικές πυρκαγιές σε χώρες όπως η Βραζιλία και η Ινδονησία. Ορισμένες γεωργικές και δασοκομικές πρακτικές αυξάνουν επίσης τον κίνδυνο δασικών πυρκαγιών, όπως κατέστη σαφές το 2017 στην Πορτογαλία όπου ο μη ενδημικός ευκάλυπτος παρείχε ιδιαίτερα εύφλεκτο υλικό. Η ανθρώπινη δραστηριότητα εν γένει συνιστά την κύρια αιτία των

δασικών πυρκαγιών, καθώς ευθύνεται για το 70% περίπου των συνολικών καμένων εκτάσεων παγκοσμίως.

Οι ακραίες δασικές πυρκαγιές έχουν σημαντικές κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις. Το κοινωνικό τους κόστος υπερβαίνει τις απώλειες σε ανθρώπινες ζωές και έχει επίσης εκτεταμένες επιπτώσεις για την ανθρώπινη υγεία. Για παράδειγμα, η ατμοσφαιρική ρύπανση που προκαλείται από τις δασικές πυρκαγιές ανά την υφήλιο συνδέεται με 340 χιλιάδες πρόωρους θανάτους ετησίως. Οι ακραίες πυρκαγιές μπορούν να επιφέρουν μακροχρόνια και ενδεχομένως μη αναστρέψιμη βλάβη στα οικοσυστήματα. Μετά τις δασικές πυρκαγιές στη Χιλή το 2017, σχεδόν το 40% των ακραία απειλούμενων ενδιαιτημάτων καταστράφηκε, ενώ σε κάποιες περιοχές των Ηνωμένων Πολιτειών, οι δασικές περιοχές όπου η βλάστηση δεν ανέκαμψε ποτέ σχεδόν διπλασιάστηκε μεταξύ 2000 και 2011. Ο οικονομικός αντίκτυπος των ακραίων δασικών πυρκαγιών έχει επίσης φτάσει σε πρωτοφανή επίπεδα. Η δασική πυρκαγιά στην Καλιφόρνια το 2018 προκάλεσε άμεσες ζημιές 19 δισεκατομμυρίων δολαρίων, ενώ οι δασικές πυρκαγιές στην Αυστραλία το 2019-20 προκάλεσαν ζημιές 23 δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Πώς ενισχύουν οι χώρες την ανθεκτικότητά τους στον κίνδυνο δασικών πυρκαγιών και ποια διδάγματα μπορούν να παρθούν;

Ως απάντηση στην αύξηση των ακραίων δασικών πυρκαγιών, οι πληγείσες χώρες έχουν ενισχύσει την ετοιμότητά τους για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και την ικανότητα απόκρισης σε επείγουσες καταστάσεις. Τα τελευταία 10-20 χρόνια, έχουν τετραπλασιάσει τους πόρους που διαθέτουν για την κατάσβεση των πυρκαγιών. Ωστόσο, οι ολοένα πιο ακραίες δασικές πυρκαγιές έχουν αναδείξει τα όρια της πυρόσβεσης, ως προς τον περιορισμό των ζημιών. Ορισμένες δασικές πυρκαγιές χρειάζονται μήνες για να κατασβεστούν, εξαντλώντας τις πυροσβεστικές δυνάμεις και περιορίζοντας την αποτελεσματικότητά τους ως προς τον περιορισμό του αντίκτυπού τους. Η ταυτόχρονη εμφάνιση περισσότερων πυρκαγιών αυξάνει και τον κίνδυνο θανάτων. Το γεγονός αυτό τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης των προληπτικών μέτρων με σκοπό τον μετριασμό του κινδύνου δασικών πυρκαγιών:

Βελτίωση της διαχείρισης δασών και βλάστησης

Τα υγιή οικοσυστήματα είναι πιο ανθεκτικά και λιγότερο επιρρεπή στην εμφάνιση και εξάπλωση δασικών πυρκαγιών. Η προστασία και η αποκατάσταση υποβαθμισμένων δασών και τυρφώνων έχουν καταστεί βασικά στοιχεία των προσπαθειών πολλών χωρών για την πρόληψη του κινδύνου δασικών πυρκαγιών. Η Κόστα Ρίκα, η Ινδονησία, η Νότιος Αφρική και οι Ηνωμένες Πολιτείες εργάζονται με σκοπό την προστασία και την αναγέννηση δασών και τυρφώνων ώστε να μετριάσουν τον κίνδυνο δασικών πυρκαγιών. Απαιτούνται όμως περαιτέρω προσπάθειες για την καταπολέμηση των παράνομων και μη βιώσιμων χρήσεων γης, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης των προσπαθειών παρακολούθησης και επιβολής του νόμου.

Η διαχείριση της συσσώρευσης της βλάστησης στις περιστασικές περιοχές είναι ζωτικής σημασίας, καθώς μειώνει την ποσότητα πλεονάζουσας καύσιμης ύλης. Η διαχείριση της συσσωρευμένης καύσιμης ύλης μπορεί να γίνει μέσα από προδιαγεγραμμένες καύσεις, ζώνες προστασίας και περιοχές μείωσης της καύσιμης ύλης. Οι προδιαγεγραμμένες καύσεις χρησιμοποιούνται ευρέως σε ορισμένες χώρες όπως η Αυστραλία, ο Καναδάς και οι Ηνωμένες Πολιτείες. Οι περιοχές μείωσης της καύσιμης ύλης και οι ζώνες προστασίας επιβάλλονται ολοένα και περισσότερο από κυβερνητικές αρχές, αλλά συναντούν εμπόδια ως προς τις δυνατότητες κατά τόπους υλοποίησης και επιβολής.

Προσαρμογή του δομημένου περιβάλλοντος

Ο χωροταξικός σχεδιασμός, καθώς επίσης οι κώδικες και τα πρότυπα δόμησης, είναι καίριας σημασίας για την προστασία ανθρώπινων ζωνών, περιουσιακών στοιχείων και οικονομικών δραστηριοτήτων, διαδραματίζουν δε σημαντικό ρόλο στον περιορισμό του κινδύνου και των επιπτώσεων των ακραίων δασικών πυρκαγιών. Οι σοβαρές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις από τις πρόσφατες δασικές

πυρκαγιές έχουν αποκαλύψει τα κενά που υπάρχουν στην παρακολούθηση και την επιβολή αυτών των μέτρων, υπογραμμίζοντας την ανάγκη να αντιμετωπιστούν ζητήματα συμμόρφωσης.

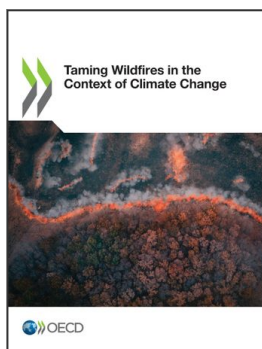
Η ευπάθεια των υποδομών και των δικτύων στις δασικές πυρκαγιές συνιστά βασικό παράγοντα που καθορίζει την ανθεκτικότητα ολόκληρης της κοινωνίας. Ως εκ τούτου, οι χώρες έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν ρυθμίσεις προκειμένου να απαιτήσουν τη συμμόρφωση των ιδιοκτητών και των διαχειριστών των υποδομών προς τους κανόνες πυροπροστασίας και την ανάπτυξη σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Ωστόσο, οι ρυθμίσεις για τις δασικές πυρκαγιές συχνά υστερούν και τα μέτρα που λαμβάνονται από τους διαχειριστές των υποδομών παραμένουν σε εθελοντική βάση.

Ενίσχυση της ικανότητας διαχείρισης δασικών πυρκαγιών

Με σκοπό την καλύτερη πληροφόρηση για τις μεταβαλλόμενες ανάγκες σχετικά με την πρόληψη του κινδύνου δασικών πυρκαγιών, απαιτείται καλύτερη εκτίμηση του κινδύνου. Η επικαιροποίηση των πληροφοριών για τον κίνδυνο, την έκθεση και την ευπάθεια στις δασικές πυρκαγιές και η ενσωμάτωση των μοντέλων για τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής μπορεί να συμβάλλει στην καλύτερη αξιολόγηση του κινδύνου για μελλοντικές δασικές πυρκαγιές και παράλληλα την καλύτερη πληροφόρηση για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την ετοιμότητα και την πρόληψη του κινδύνου.

Ζωτικής σημασίας είναι η προσπάθεια από το σύνολο του κρατικού μηχανισμού για την ενίσχυση της πρόληψης του κινδύνου δασικών πυρκαγιών. Οι δασοκόμοι και οι διαχειριστές γης, οι φορείς εκμετάλλευσης κρίσιμων υποδομών, οι χωροταξικές αρχές, οι μετεωρολογικές υπηρεσίες, τα υπουργεία γεωργίας, οι οργανισμοί πολιτικής προστασίας, η τοπική αυτοδιοίκηση και οι ιδιοκτήτες γης μπορούν να έχουν καίρια συμβολή στην πρόληψη δασικών πυρκαγιών. Απαιτείται ενίσχυση του συντονισμού, της συνεργασίας και της ανταλλαγής γνώσεων σε διάφορους τομείς και επίπεδα διοίκησης. Οι πρωτοβουλίες για τη δημιουργία κεντρικών συντονιστικών οργάνων, όπως ο Οργανισμός για την ολοκληρωμένη διαχείριση δασικών πυρκαγιών στην Πορτογαλία, μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς διακυβέρνησης.

Η πρόληψη του κινδύνου δασικών πυρκαγιών απαιτεί επίσης επαρκή χρηματοδότηση. Παρόλο που αναγνωρίζεται σαφώς η ανάγκη επένδυσης στην πρόληψη του κινδύνου δασικών πυρκαγιών σε όλες τις χώρες, η αύξηση της χρηματοδότησης μέχρι σήμερα έχει ωφελήσει κυρίως την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και την ικανότητα απόκρισης σε επείγουσες καταστάσεις. Χρειάζεται λοιπόν να διασφαλιστεί ικανοποιητική και σταθερή δημόσια χρηματοδότηση και να εξεταστεί προσεκτικά η προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών.

From:
Taming Wildfires in the Context of Climate Change

Access the complete publication at:
<https://doi.org/10.1787/dd00c367-en>

Please cite this chapter as:

OECD (2023), “Συνοπτική έκθεση”, in *Taming Wildfires in the Context of Climate Change*, OECD Publishing, Paris.

DOI: <https://doi.org/10.1787/3782e4b9-el>

This document, as well as any data and map included herein, are without prejudice to the status of or sovereignty over any territory, to the delimitation of international frontiers and boundaries and to the name of any territory, city or area. Extracts from publications may be subject to additional disclaimers, which are set out in the complete version of the publication, available at the link provided.

The use of this work, whether digital or print, is governed by the Terms and Conditions to be found at <http://www.oecd.org/termsandconditions>.

Για περισσότερες πληροφορίες:

OECD (2023), *Taming Wildfires in the Context of Climate Change*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/dd00c367-en>.

oe.cd/cc-wildfires

oe.cd.adaptation@oecd.org

[@OECD_ENV](https://twitter.com/OECD_ENV)

[OECD Environment](https://www.linkedin.com/company/oecd-environment)

